

CIRKA

GUTTA CAVAT LAPIDEM ...

E PERKOHËSHME KULTURALE POPULLORE

Vjeti III.

Nr. 43

10 Prill 1938

PERMBAJTJA:

Red.	- Me ndjekë prirjet	faqe 93
Shkaba	- Vjollcës (poezi)	» 94
D. L. Shantoja	- Kodra mbas bregut	» 95
Lec Kurti	- Kumonari (Vladimir Korolenko - Perkëthim)	» 96
Red.	- Recensime	» 99
Red.	- Nji veper e panjoftun e Pashko Vasës	» 100
Lux Secreta	- Nanës s' ëme (Pashko Vasa - Perkëthim)	» 101
Dr. D. K.	- Muhabet me Cirken	» 102
Sirena	- Proverba mbarë e mbrapshtë	» 103
H. Bertram	- Parime të reja mbi gjumin dim- nuer të shtasve	104
	- Per monumentin e deshmorisë	» 106
Doktori i shpis	- Këshilli i mjekut	107
	- Per me largue të keq	» 108
	- Zgjidhja e konkursit Nr. 13 (embleme)	

Çmimi Lek 1.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Korrespondenca e "Cirkës,,

T. N. - Tiranë - Novela «Mizerjet e jëtës» nuk ka cillësinë të mjaftueshme për me meritue botimin. Edhe artikulli mbi peshk, nonse me përmbajtje të interesueshme, është shkruar pa kujdes. Për «Cirkën» që nuk Ju paska mbërrirë reklamoni te agjenti i ynë në Tiranë Z. Proko, mbasi na e ke-

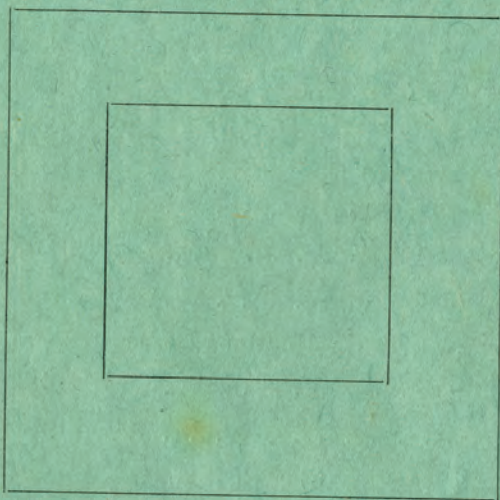
mi nisë si përherë.

Probiti - Nuk ka vlefte për botim.

Nuntius - Vjersha «Prendvera» shkepon kah metrika.

Z. L. - Shkoder - Kemi me zgjedhë disa për botim.

Zgjidhja e Konkursit Nr. 13.

Derguene zgjidhjen e drejtë Z. Z. Gjon Prendushi, Teofik Begteshi, Pjeter Gj. Kçira, Tef Gjonej, Skender Hunda, Keqo Nika, Hamdi Beqiri, Lodovik Jak Deda, Gjertrudja e Tef Gerës, Nush Gurakuqi, Çilja e Gjush Ljares, Rrok Mati Noga, Lec Kel Vjerdha, Cin Gasper Lufi, Palok Zef Kurti, Kel T. Shiroka, Leci i Gjon Krraqit, Bernardin Plani, Titina e Ndreka Gjonej, Viktor Skanjeti, Palok Pepa, Ernest Daberdaku, Zija Kopliku, Ndoc Kol Gajtani, Angjelin Darragjati, Tanush S. Ismajlati.

Shorti i rë Zojë Çiles Gjush Ljares, të cilës i lutemi më u paraqitë në zyrë të onë për me marrë çmimin e fituem.

Në numer të ardhshëm konkursi i rë.

Korrespondencë për konkurs

H. A., T. J. K., P. P. A., Z. L., G. Sh. - Zgjidhjet e dergueme prej Jush, si e shifni, ishin të gabueme, e prandaj s' murtne me marrë pjesë në konkurs.

A. Z. - Zgjidhja e Juej nuk ishte përcjellë me talon e prandaj u përjashtue. Loja e dergueme është e fjeshtë.

M. P. - Peqin. Për ket arsye na u desht me përjashtue edhe zgjidhjen e Zotnis s' Uej mbasi rrëgulla është një për të gjithë. Për me marrë pjesë në konkurse s' është edhe nevoja me këndë pajtimtar, por duhet vetem me dergue talonin. Për mbasi Ju paskemi lexues besnik, shpresojmë që Ju kemi edhe pajtimtar.

Portogali e Mandolina - Zogaj - Keme të shterguem me përjashtue zgjidhjen të Uej për të vetem arsye pse e derguem pa emën personal. Pse, në rasë që të ju bish shorti, të do nieri mund të tbotë se aj është *Portogali e Mandolina*.

Nd. M. Loja nuk është hartue mirë pse për dy germa përdoen një odë të vetme.

Gumi - Loja teper e fjeshtë.

Kr. L. Loja është e bukur, por e pa zhvillueme si duhet paraqitë para zgjidhjes.

KOKËTHYESI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

E PERKOHËSHME KULTURALE POPULLORE

Del të paren e të tretën të diele të setcillit muej

PAJTIMET: Shqypni Perjashta

Per 1 vjetë Fr. ari 4.— 6.—

» 6 muej » 2.20 3.—

Vjeti III. Nr. 43

Shkoder, 10 Prill 1938

Copa 1. Lek

Me ndjekë prirjet

Bashkëpunatori i jynë L. M. Politi në një artikull me titull «Shterpsija letrare» që është botuar në këtë të perkohëshme para pak muajve, bënte ankim se djelmnija nuk ndjek atë karrierë për të cillen ka prirje, por në të sgiedhun të karrierës së vet është e shtyeme prej shkaqeve që e bëjnë me gabuar rrugë, për dam të shoqërisë e në fund edhe të vetvetes. Eton prandaj djelmënin shqypetar me i pergjegjë zanit të ndergjegjes së vet, me i vënë vesh rrahjes së zemres që e prirë kanë këto o ajo punë, me vrue thellsin e shpirtit e të karakterit të vet; me u uzdatë në vetvete e me i mjeftue vetvetes.

Ky ankim është me vend, gjendja e ankuesme ka mujtë me këndë e shpjegueshme për kohë të kalueme, por nuk ka arsye me këndë në kohë të sotme.

Kur u krijue shteti shqypetar, makina shtetnore lypte një sasi të madhe nëpunësash. Por nëpunsa përnjimend t'afte ishin në një numër shumë të vogël, larg fort për me mujtë me përmbushë atë shumsi zyresh që një shtet domosdo ka nevojë. Kështu që kushdo që të dihte me këndue e me shkruë, e të kishte pak pshtetje mujtë me xanë një vend të mirë. Një orixont i haptë u çil përpara djelmënis; një orixont që shkaktoj një revolucion nder profesjone e nder xëje. Shqypetarët mësue me ushtruar atë profesjonin e vet, që më të shumen ishte ajo e tregtarit të trashigueme prej të parëve, asë me punue xëjen, shumë prej tyre lane profesjonin e xëje për me hë nder zyre që epte fitim shumë më tepër. Nuk u këqyr kandidati a ka zotsi a jo, nuk e pëveti kandidatin vedin a ka prirje për at punë a jo, por synote njat zyre që epte fitimin më të madh.

Këto gjendje anormale ka ardhë tue u për-

mirësue, një pse makina shtetnore është plotsue, e dyta pse tue këndë e plotsueme, shteti ka mundësi me sgiedhë ata më t'afte — zakonisht sod për sod janë të preferuem kush ka krye këndimet universitare. Por rrjedhimet e këqija mjerisht kanë mbetë; na ka mbetë ai mentaliteti i formuem aso kohë që mos me u vënë vesh prirjeve t'ona, natyrës s'onë, shijeve t'ona, por me synue atë rangë ku fitimi është më i madh. Në një fjalë ankimi që bën artikullshkruesi i naltpermendun është me vënd.

Kush mërr një karrierë a rangë a zyre që nuk është për natyrë të tij, ai s'ka për të këndë aspak i vjefshëm për shoqëri. Puna në dorë të tij ka për të lëngue gjithmonë, nuk ka për të këndë në naltësi të rangës së vet, por këto ka për të këndë sypriti tij, prandaj ai s'ka për të mujtë kurr me e përmirësue, me e përtrë, me e çue në naltësi të kohës.

Këndej na kemi rasë të shofim për ditë nder zyre a profesjone të lira njerz që dijnë po me i krye veprimet më së miri, por që kanë marrë doren ndoshta mbas së vjetër zyres së vet, burokrat të persosun, por zyra e tyre rrin gjithmonë e njajtë, në njat shkallë në të cillen është këndë para 10 vjetëve asë edhe para 30 vjetëve, pse ai që e ka në dorë nuk është në gjendje t'i apin një përmirësim, një jetë të gjallë, një frymë të re, pse fryma për atë zyre a profesjonin i mungon, mbasi ka natyrë o prirje për punë tjera, por për atë jo.

E kundërta ndodhë me këndë që një nieri kapë karrierën për të cillen ka prirje, vëhet për atë rrugë që shkon për natyrë të tij. Puna në dorë të tij ka për të përparue për ditë e më tepër e me merrjt në një gradë të naltë për një kohë të shkurtë. Ky kështu kishte me i vjefte fëmijë vendit të vet e përnjiheri kishte

me kënë edhe e mira e vetvetes.

Por të gabuemit e rrugës të një klasës është shumë më e damshme. Ajo e bulqve. Urbanizmi është një plagë jo vetëm për vend t' onë por pak a shumë edhe ndër kombe tjera. Porse në Shqipëri, për influencë sidomos të gjendjes së kohës së kalueme që përmendem syprë, shumë prej bulqve nuk donë me kenë më bulq. Perspektiva e jetës gjytnore me komoditete e argtime gjithnuesh, të pëmit e ndonji shokut që, tue lanë bulqsin, i ká krijue vedit një pozitë të lakmueshme, shumë herë edhe pa meritim, ndryshimi i madh ndërmjet jetes së tij e të vetes, është një të joshun e një të shtyeme që bân bulkun të lājë xëjen e vet. Mund të mërrën me mend efektet e damshme të kësajë tendencë. Bulkun i gjytnuem ase më mirë me thanë i gjytnasuem është një peshë për shoqëri e një fuqi e bjerrun. Është një peshë pse urbanizmi, si dihet, shkakton papunin ndër gjytete, mbasi është shkak të lājë pë punë gjytnasin që përgjithsisht ká gjithmonë më zotsi. Është edhe një fuqi e bjerrun, pse hiqen krahë për të punuem të tokës, prej së cillës, sidomos na shqypetarët, kemi pasunë e jetesë, e prej sajë presim përmirësimin ekonomik. Nuk i mohohet me këtë e drejta bulkut që të sgjedhë xëjen a karjeren

që t' i pelqejë, mbasi edhe prej bulqve, ndër shumë vende, kanë dalë njerz të mëdhaj; por një djalë bulkut që është pajisë prej natyre me vetinë mendje të posaçme, ká rasë sod për sod me u dallue me gjithfarë mjetesh, sidomos në përkrahë filllore që janë tue u përhapë gjithkrahë për ditë e më tepër. Plaga e urbanizmit sá e damshme aq e vshtirëshme është me u shrrënjësë. Por mund të kufizohet e një ndër mjete me e kufizue është të përmirësuemit e gjendjes së jetesës së bulkut.

Është bân sá herë përgjasimi i shtetit me një makinë që lypet të kenë të gjitha pjesët e veta në rregull, për me shkue mirë e me punue e me prodhue sá kú të mundet, pse po kje vetëm një rrotë sá do e vogël keq a e vüeme në vend që s' është për të, atëherë tanë makina shkjepon, e nuk prodhon sá kishte me mujtë me prodhue. Ky përgjasim mund të bân si për shtetin ashtu edhe për mbarë kombin, pse, tue lanë në njënë anë njata individua që s' donë të punojnë aspak, sejcilli që ká një rangë, edhe po s' kje në burokraci të shtetit, por ká një prej atyne profesjonevet a xëjvet që u thonë të lirshme, lypet të jenë me vend, d. m. th. mbas prirjes e natyrës që ká, pse për ndryshej asht pengim për mbarë shoqërinë.

Vjollcës

*Livadhet e fushat kerkova,
askund ndër kto ana nuk t' gjeta;
prej zhurme së botës u largova,
njerzimit i treta.*

*Tanë thojshin se vjollca nuk ká,
por në fushë brë njajë gardhit un ndalë,
t' diktova, në vetmë të kam pë,
njatëherë kishe dalë.*

*Ti jeten e çon ndër vetmije,
në më sà fort njerzit i ká
që rrën e ngujueme në gardhije;
thu' e dëjë për ta sjë.*

*Kah dit t' kan kerkue, por nuk t' gjeten.
Teshmë në a kan dalë dritë e reja,
në vetmë mos kerko më ç' t' jeten,
Ndër në më' j herë eja . . .*

*Por fort kan gabuemur, e ká ty un t' kam thanë,
se ti po t' në u vijshë - m' e pamun ket anë,
në gjetë kurr nuk kishim një herë, më, me t' lanë.*

*Por ty s' ká ahëmë gjendja, - dhe është kaq mizore,
sà shko sahe eja përherë dorë mbas dore,
vetë për t' kaputun - vjen orë e për ore.*

SHKABA.

Kodra mbas bregut...

Ata qi janë marakli voesh e kortollash duhet të dijnë se sod tet vjet u njehshin 167 mënyrë me gatitë një gjellë voesh e njizet e sa për një gjellë kortollash. Kush mundet me i njehë mënyrët orthografike të shqipes? Tash disa vjet e kam bërë zakon me mbajtë vjerrë para shkritores s' eme një kalendar Shqipuije. Si dihet, mueji i frorit është më i shkurti muej i vjetës, por simjet ai muej për mue nuk kaloi kurr. Shifshe për ditë shkruet në krye të fletës së vjerrun FËRORI, me koxha ë. Po si Bunën? Më vritte shtë. Fërori; pra u lypka të shkruhet dhe fërat, tëresk, fërigë, fëron etj. Hatá! Nuk due këtu me rrahë çashtjën e orthografisë shqipe. Un nuk jam kompetent. Kishe me dashë vetëm me ju lutë kompetentave me na e caktue një herë e përgjithmonë mënyrën e përdorimit të kësaj ë-je. Një hap i madh ka nisë një herë m' u bërë. Në Nr. 37 të Cirkës Jak Gazulli na falë një përkthim shumë të bukur të një kënge të Horatit e shkruen në fund: V. O. «Ë» s njehet rroke, e kur njehet e kam shkruet «E». Mirë po, more lum miku, ti thue se Ë-ja nuk njehet rroke, por gramatika shqipe thotë se është rroke. Æsht pra më punë e logjikshme mos me u çartë me gramatikë e aty kur vargu e lypë mos të njehet rroke ajo ë, me e lënë fare jashtë. Kët metudhe janë tue përdorë tashmë shumica e atyne qi shkruen vjerrsha e un kishe me këshillue të gjithë me i ndëjë pa përdorim kësaj rregulle.

* * *

Kur një anije gjindet në rrezik m' u mbytë, radjotelegrafisti i anijes së shkretë lëshon nëpër botë vetëm tri gërma kushtimi: S O S. T' ishe un ministër i Arsimit në Shqipni kishe me botue një qarkore me dy fjalë e me tri gërma. Gjüha shqipe S O S. Po, gjüha shqipe është në rrezik. Po shkruhet e po flitet sod aq shumë mbi shtërpsin letrare të vëndit t' onë. Shëj shumë i keq për një popull. Por un kishe me dëshirue më fort një letratyrë fare shtërpe se një letratyrë bastardhe. Nuk di si shkojnë punët sod, por në kohën t' eme për me mujtë me marrë gjá vesht nga biseditet e parlamentit shqiptar u donte me dijtë së pakut frëngishtën. Shqipja e shkretë nuk mjaftonte aspak. Merr një herë në dorë disa fletore. Shqip? Po, një fjalë në dhetë e . . . ndoshta. Më ka ra tash disa dit në dorë Nr. 12. i Revistes «Ekonomia Kombetare». E çela, e këndova. Ça me këndue? «Symptomet, rhenite e conjunctivit, innapattence, erusione crustuose, në cavat e trupit, liquid sieros, tamthi i dilatuem, pleurite adhesive, smundje sekondere, infeksione me bipolar, virus ultra visibel, injeksione intramuskuler dhe subkutan, medikamenti, sterilitet, infirmjera e gardjana veterinarë et,» Për kulm të ironisë mbandej këndoj me fjalë të mëdhaja në fund: BUJKU PËRFITON SHUMË NGA LËNDA E KËSAJ REVISTE! Un kishe me dashë për gjá të dyrnjësë me e njohtë at bujk shqiptar qi mund të përfitojë shumë nga lenda e një reviste shkruet n' at mënyrë. Në portë se ndokush prej lexuesvet të mij e njeh, i lutëm me m' a dërgue fotografën e tij . . .

* * *

Kam ra në pikë të hallit. Qyshë se kam këndue në Nr. 38 të CIRKËS lutan qi z. Mati Logoreci i drejtonte Hyjneshës Minervë. Halli është ky. Ky i sillen edhe un? Minervës apo Matis? Kam pasë damun një herë me ju sjellë Hyjneshës me një letër të hapun e me i bërë një deklaratë dashunije. Sa pare bantë? Hyjnasha s' at të tundë e un vëdo të qitshe gjá në log. Më mirë është me ju sjellë drejtë për drejtë Logorecitet. Kët e kam mik e ky për deklarata nuk ka nevojë. Ça t' i tham? Sikur thotë vetë «s' ka mal pa ferr» e pra mos t' i idhënohet djelmënis mbarë për at vepër të poshtër qi një mik i saj naska bërë. Poshtërsija nuk rri aq fort në tallje (kët hera herë mund t' a përdorim edhe me mik, por rri n' anonymitet. Æsht kjo arma e të poshtërret. Mbandej edhe një send tjetër. Si të i a bájme, lum miku, na shkrimtarët e shkretë me gjithë ato fjalë qi për në janë të reja e për të cilat na duhet në dorë fjalori i yt për me mujtë me kuptue edhe një letër t' onë? Kush i bluen të gjitha për

njiherë? Si do t' i pranojmë të gjitha me s'j mbyllë? Ku kanë lé, ku janë rritë, ku e si janë fabrikue? Kam marrë vesht tash vonë se b. f. fjala «tis» qi po përdoret tashmë prej shumicës për me thënë mbulojë ase «velo» qenka një fjalë logorecjane. E ka nxjerrë, thonë, Logoreci prej verbit me u mërtisë. Në qoftë e vërtetë kjo punë, qe se un mbas sodit para se me përdorë një fjalë market Logoreci, do të mendohem tepër. Nji kriter të tillë fabrikimi fjalësh un nuk e pëlqej fare. Kaq sa për sod. Shpresoj se ky shenim tash e shtyn mikun t' onë të dashun me na falë kadalë kadalë historin e fjalvet qi ka qitë e qet në treg. Edhe at herë të gjitha grumbull s' kemi me i përdorë jo. Por ka një ka një, andej e këndej, aty këtu. Fishta i jonë e ka lanë fjalë: «ka i fjal' turçe bân lazem». Do të na bâjë lazem kajherë, thom, edhe ka i fjalë logorecjane. Purista po, por jo pedanta, aman! Gjermanët dikur i kishin kaq fort ngrehë hândet kundra fjalvet të hueja qi nuk ndëgjoishin mâ me thënë Nase për hundë por thojshin Gesichtsvorsprung . . . Furizëm karnivalesk. Sikur shqiptarët purista sod katërdhët vjet qi për thelogji thojshin Zotfoli . . . Zot, fali!

D. Lazër Shantoja

Kumonari

(Ndodhij nga Vladimir Korolenko)

Hijet e territ të natës nisen e furen ndëshem, ashtu si pa u kujtue, anekand per të gjatë fushores.

Katundin, i cili qet e të del pa pritë, ashtu si në beh, midis së pyllit e të fushores, e kanë ç' kur perfshi e rrokë orët e mbramjes.

M' atë natë prendvere, quëm per mrekull e tanë puçrrizë prej hyjvet në shkelzim, ngjitet kalétas nji mjegull e letë. Por si në nji anderr, gjithëka asht ulë e ra në nji qetsi plot mallngjim. Jo nji brimë, jo nji za, jo nji kangë e as ma i vogli pihatim; rreth e per qark ç' do send ka ra e zanë kryet në pushim . . . Nernjet të stanevet t' ulta, të cilat ravisohen per fund t' asaj mbloje mjegulle të bashkueme si në nji grumbull të njajt e të zi, qe se nji pishtare të duket, e mbas saj nji e dytë. e prap mandej edhe nji tjeter, të cilat, her hupin mbrapa nji shpie e her hecin tuj u tundë e shtundë, si mbas levizjes s' hapavet të njerit.

Nji derë gerthet . . . nji kapak dritoreje perplasat . . . mandej lehë nji qen . . . nji qerre katundarsh dalë prej nji oborri e niset tuj dnesë e merr rrugen n' udhtimin e vet.

Disa hije shkoqen e brafojnë prej pyllit; banorët e stanevet, të shperdame si ç' janë aty-ktu rrethina-vet, syëjn andej kah kisha.

Kisha plakë qet e binë, gjith e vogel, kaluer mbajes së nji kodrine prej së cilës pushtohet e gjith fushorja. Qe se tashti por sa nisen dritoret e sajame shndritë per t' a ba kshtu me u dukë sikur t' ish ndezë e tanë flakë prej flakthavet të sa e sa qirave.

Mëtet vetem, si e vequëme, kumonarja e natës, e cila merr hov e perhidhet e murrët e e mugët, nalt kah qielli. Permbrenda asaj kullë katercipshe të sa qindvjete prigjohen të dnesunat e kambzavet të shka-

llës së brème. Dikush asht kah i u gjitet dalkadal me hapa të vrryëshem. E ky s' asht tjeter veç se kumonari plak. Bruca. Drita e pakët e pishtares së tij xhixhillon tash e ma vona, gjithnji e ma nalt, neper franjijat e ngushta të kumonares; të duket krejt si nji shpirt qi ngjitet kalétas neper rradhët e qiellit.

Asht Bruca q' i ngjitet shkallës së ngushtë me shum mundime.

Tash disa muëj syni ka nisë m' e lânë e kambët janë gjithnji e ma teper tuj i u ligstue.

Qe bësa i ka shkue ç' kur plakut të gjor koha e vet. Por Zoti i mshirshem duket se e ka qitë di si n' harresë. Bruca plak i ka shtë tash ka mot në dhë ata djelmt e vet e nipat e tij edhe . . . por qe de pra, rnon se rnon! Eh se ç' farta kob i zi per 'te!

Athue do të dijnë kush m' e di ftue se sa prendvera páu tuj glli ky plak i shkrët? — E po kush bëna po e dijn? Edhe ajat ka harrue me i njehë i mjeri.

Sa e sa her i ç' ri, hypun tje nalt mbi at kumonare, e dishroj atoren . . . fundit të tijen!

E edhe sot, si ka mot, rihaton me vetvedi: "E po deri kur ma o Zot i Lam!"

Mbrirë si ç' pat qenë kumones, pshteti në nji cip pishtaren e i u afrue plakut të dritores së gjanë, prej së cilës mbas pak astave kumet e priçave të shuguruëm kanë per t' u suprazë, lshuëm e derdhë per të gjatë fushores.

Atë poshtë shtrihen rreth e per qark të kishës vorret e ermajit. Ma e shumta e atyne kryqave prej druri, vuëm mbi krye t' atyne vorreve të vobkta, janë vjetra e ra, a se perkulë e gadi permbyse prej bore, por ata janë e meten prap se prap roja e të dekanvet per t' i mprojtun me krhtë e tyne t' hapun.

Kundruell pyllit, qindrojnë mbi koder trupat e lakuriqt të betulavet të nalta, të cilat thejnë aty-ktu, por si breza të bardhë fundin e murrm të pyllinës.

Prej pyllit, livadhevet e aravet e deri prej bregut të lumit, ngufon naten një erë e randë blerimesh së freskta e lulesh qi janë kah shperthejnë lulzimet e tyne, e merr hov e çohet kalëtas deri atje nalt tek Bruca plak . . . Ah! sikur të mupshe me diktue se çka do të kenë ruejt per 'të ky ndrrim stinash!

Athue do të vazhdojnë gjithnji me u ngjitë kshtu per çdo mbramje atje nalt per të vrojtun thellsinen e hapsinës?

A por ka per t' u lejue edhe ky i shkret me u shtri një her e mir atje posht nen hijen e të një kryqi?

— Vetem Ti e di! — fshânë plaku me syt e tij sjellun prej qiellit të mbushun plym me një mori botash në shkelzim. — Un jam gati me jetue o i Lum, po kje se ky asht vullndeti i Yt.

Brúc or Brúc! — thurret prej së poshtmit një za dridhaçak.

Asht zani i sakrestanit. Edhe ky asht i motnuëm po njaq sa edhe kumonari plak! Me të dyja durët mbi ata sy të pakuëm, merr e j' ep më të thát i ngrati tuj ndrydhë e shndrydhë ata kapák të lavruëm, por Bruçen nuk e sheh dot . . . nuk mund e dajnë kurrresi atje nalt në mbaje të kumonares.

— Tek jam ktu, hë, qe tek jam! — pergjigjet kumonari. — E po si të zit spo je kshtu kerkund kah më sheh?

— Athue ska ardhë koha edhe me i ra kumoneve?

Bruca çon kryet e vren hyjt, ata hyj të shkelzuëm, ata hyj qi e miklojnë me sy miku, njashtu krejt si një mik të moçem . . . Qerrja njimendë ka vojte nalt, shum nalt . . . por jo edhe aq sa lypset.

— Jo — pergjigjet Bruca — nuk i ka ardhë koha edhe. E di mir un.

E per njimendë e dijn; s' asht punë qi gabohet Bruca. E po kur kje ngushtue kumonari plak me i u perqallun orës?

Athue se shëjzat e të Lumit nuk kanë per të dijtë me i a caktue at çastin qi e ka shtye, si ka mot, me u perlá me kumonët e veta?

S' aj me të tilla sënde asht marrë e shmarrë aq fort, qe bësa, sa edhe me ato t' orvet e punët e pyjevet; janë pervehtsue, mveshë e ba petk në 'të, aq sa kanga vervitse e lumit, e rëja e bardhë lundruëse neper të kaltertín e qiellit.

Po, ç' se lëu e ra më tokë, kje sue me u marrë me të gjitha kto sënde e gjá nuk ka metë pa i ra në sy, as mbrenda një çasti t' jetës së vet aq të gjatë.

Jeta! po athue mund të thirret jetë ajo e tija?

Kujtimi i kohës së kaluëme ngjallet, bínë e ngufon deri në ma të lashtin kujtim, pshtjelluëshem sparrit, njashtu qysh vegohet një trajtë mbrenda tymnajes së një mjegulle; e mandej dalkadal rravizohet e vjen tuj u ba gjithnji ma e kthjelltë deri sa rresh-

tohet e shkon tuj u shtjellë e ëndë para syvet të Bruçes aq kjartas e aq afer sa kumonarit plak i duket se asht kah e perkët tashti me dorë të kaluëmen e tij . . .

Pikspari i kujtohet i j' ati kur e pat marrë per doret e ba me i hypë per të paren e herës asaj kumonare . . . ; e kshtu sheh védin edhe një her, fmi flokárt, me syt q' i shndrisin por si dy xhixha prej gzimit, prej krenís e prej admirimit.

Era, por jo ajo erë qi rrafshon çka gjenë para vedit tuj çue perpjetë trumza pluhni, bore a se gjethsh të thatë, por ajo erë prej krahvet të letë e t' heshtë e qi i pupurishte ata flokt e bukur të kreut.

Nierzit, atje posht, dukeshin të vogjel, të vogjel fort, shpijat pak gja ma të mdhaja se do strofklla qëjsh, e pylli të dukej si i palmuçëm nersa fushorja zgjatej tuj dredhë e shdredhë deri sa të birej atje larg kutek para sysh.

E po ato gjapnushat e argjanta qi shkonte tuj ba si per mrekull lumi!

E gzimi q' i kujtohej atbotë kur perpiqej me diktue at shpin e vet midis s' atij rreshti t' holl kasolloshe me të cilat perbahej kutundi per fund të kordinës!

Por gjaja qi e bante me metë krejt shtang ishte aj të ndëmunit e pa masë t' asaj fushore.

— Ah! — tha tuj vuëm buzën në gaz kumonari plak — krejt njikshtu asht edhe jeta; në ríniy të duket se nuk ka kurr mbarim . . . kur qe hë, tek e ke, njashtu si t' a kishem mu në shplakë të dorës, ç' prej të parit kujtim e deri tek aj vorri i dashur atje per fund t' ermajit . . . Të lúmt na per Ty o Zot! E vetmja gja qi ka randsi në ket jetë s' asht tjetër veç se atbotë kur nergjegja të siguron se nuk je shmangë as n' e djátht as n' e májt prej udhës madhshtore të nderit. E sa per kte, mue ska per të më marrë tráma atbotë kur ka për të m' u dashhtë me u shtri nen token e lagshtitun per pushimin e pa sosun; ka per të m' u dukë si me qenë tuj hij e strukë në gjinin e nanës, por per të lindun persri edhe një her në një jetë të ré, na jeten qi asht atje, atje nalt.

Çon kryet e vron hyjt; kumonvet e ka ardhë koha me i shprazë kumat e tyne. Qasat prej prakit të dritores, hjek ksulen, han kryq në bari e mullat ksulë e ven prep në kje persri kapë me të dyja durët litarin e kumonës . . .

Një kumë thollë shprazet prej atij priçi vizgullimet e të gjitha mallngjejnë ajrin me një të perqethun madhshtuer.

Më se para, një kumë e dytë, një e tretë . . . e prej një tjetër persri . . . Një të perlamë kumonës vjen kshtu tashti gjithnji e ma teper tuj u ndjekë harrimem per të lajmue gzimin e kremtes së Pashkvët, të pertrinit e natyrës në driten e ngrohët, e të shpirtit në shpresen. Kulla plakë gjimon e

gerthet per gjith anësh ç' prej themeleve e deri në kupen e saj.

Valët kumuëse marrin hov perjashta, njashtu qysh turma e të një blete e fluturojnë ner kater anët e hapsinës per të përhapë neper kaliminin e tyne, lajmin gazmuër mbi at katund, at popull e at lum e mbi ata të dekun qi pushojnë aty posht n' at fushë t' atij ermaji të vogel.

Mbas disa kohe zani i kumonës pushon. Turma e funtme paksohet e del tashti ma me pak turr, si e lodhun, e shkon e bjen e kputun atje larg . . . ner ato pisha . . . Zhurma e saj mëket . . . zijn e merr e j' ep edhe per nja disa çaste të vetem . . . e mandej mënë e tretet neper at ajrij të fjetun.

Mesha ka fillue.

Vjett e tjera, Bruca zbritte menjiner në kishë, binte ner gjuj, strukë rranzës së një cipi brî derës së kumonares e mendonte e mejtohej tuj prigjue. Sot por s' asht kah lot prej vendit të vet; ndihet aq i lodhun sa nuk i beson kambvet të veta; dron se në kohen e volitshme nuk kanë per të mujtë ma m' e shpjerë edhe një her prâne kumonvet të tija. Ulet kshtu mbi një drrasë e rrin në mendim. E po mbi çka vall, asht kshtu tuj u mejtue Bruca?

Fryma e flladit të natës perkundë e lmon ka-lehtas litarin e kumonës.

Prej kulmevet të kishës, kanga e hjedhshme e besimtarvet arrinë hove-hove deri atje nalt; fjalët ndigjohen të pshtjelluëshme ner gjegjet e përgjegjet qi ndrrojnë me kangen e tyne palët e zanavet.

Sikur të mund i diktojsha ato mejtime qi janë kah bluëjn at kryët e bardh të kumonarit të gjor! Vall athue do t' a dij edhe aj vet?

Shpirti i kumonës e ka pshtjellë unji në të tån bukurin e lumnimit të saj e i peshperitë sende të kohvet lashta e neper sÿt e mendjes s' vet perkujton nierz e gjâna prej të cilvet asht da tash sa vjet e mot.

Nji valle fmish nalton lavde në nderi të ngadh-nimevet mistike, e prifti plak, aj At Pali i madh, i cili ka dekë tash pesmbdhet e ndoshta tash njizet vjet, asht gjithnji kah psalmon.

Qinda besimtarsh çojnë e ulin krenat si mbas shëjeve, njashtu qysh ulen, çohen e perkulen kallzat e grunit neper hovet qi merr era mbi 'ta.

Qe të gjitha ato ftyra i jane bukur mir të njoh-tuna, ato ftyra të shdukuna ç' kur tashti ma prej ksaj botë.

Qe hë se tek asht ftyra e vrazhd e atit të vet, e prâne tij, ajo e vllaut të madh. Pakz ma andej asht aj vet, i tan shndet e fuqi, por si një div aso kohe, plot besim e shpresa në fatbardhsin e kohës s'ardhshme.

Pa pasun kurr një grimë pushim, por kudo ner tuj luftue e kaqafitë midis së mundit e së vdigës, e ku kje per 'të shpresa e aj besim qi dikur aq fort lakmoj? N' anë të majtë t' asaj kishë edhe tash si

dikur, e sheh i ngrati at vashen si drandofille kah rrin sy ult e topitshme midis së gravet të tjera per-vujtnisht e pergjunuëme . . .

Nji skam i zi, e mûndi e smundjet fort shpejt i a paten zbë e veshkë ato fage t' elkûqta e mekë i a patne at xhixhillim gazmor qi derdhshin ata sÿt e bukur të saj.

Kje da e gjora prej ksaj jetë e kputun në kryq prej të rrahunavet të pa njehuna t' jetës së saj fatzeze. I pat lânë veç një djal.

Nji ditë por, kur bani e kthej prep, persri, fu-ruëshem po njaj rrebesh q' i rrembëu gruën, i mori e shkoj me 'te edhe at loçkë të vetme q' i pat metun.

Ç' prej asaj ditë e tanë bota mar kje permbedhë per 'te ke ajo skutë, atje nalt mbi kumonaren plakë, nermjet t' ernavet, afer rêvet jo fort larg prej hyjvet.

— Bruc! or Bruc! — briti një za prej s' posht-mit. —

Po athue njimendë të mori gjumi a? Ah! se çforta turp per né!

Asht koha e kumonvet të dyta.

Bruca ban braf më kambë e lshohet me turr e kapë e ngrehë konopin.

Prej gojës së kumonës turmat marrin hov e da-lin edhe një her, persri, per t' u përhapë e ëndë ri-shtas per të gjatë fushores.

Rreth e perqark kishës nisin e sjillen dalkadal flâmujt, të cilt shkelzejn neper driten e flakët të pishtarevet.

Fmijt vallzojn e burrat u pergjigjen me vallen e tyne.

Nuhatia e këmit ngjitet deri te kumonarja. Nji brohori madhshtore shpertheu prej një morij zemrash plot gazmend.

— Krishti u ngjall! U ngjall Krishti!

E zemra e Brucs së ngrat dridhet e rreh me hov prej madhnis terheqse të gjith asaj kangë. Athue prej drojet dridhet e vajton edhe zemra e plasët e ktij plaku të shkrët? E kumonës i bjen pa rreshtun e gjithnji e ma teper . . . Të duket se zani i atij priçi âjet me gjith çka shpizet prej shpirtit të Brucs i cili kujton, njimend, per din edhe me folë . . .

Notat fluturojnë neper arij e lundrojnë rradhvet të qiellit si me dashhtë me bashkue me hyjzat në shkelzim.

Por nuk mjafton: per fashkë t'ohët qi të gjitha kumonët t' a thone kangës së tyne.

Nersa me njëzon dorë rregullon levizjen e ku-monës se perdhshme, me tjetren ban me tingllue një tjetër zani i së cilës jeson ma i thekshem.

Me kambë mardej lot rrumin e një kumone të tretë e cila rrin pezull mbi krye të tij permbrinda kumonares, si një kovë, futun e vjerrë mbrenda një pus, prej të cilës plasë e shperthen një za ma i trësh ma i thekshem.

Enj kshtu, prej kumonarës plakë kumon por si një himn terhjéks qi, me ma të madhin se qielli

dheut i përhapë lajmin madhshtor :

— U ngjall Krishti! Krishti u ngjall!

Kulla e moçme dridhet sa të duket se është kah
bjen, e litart e kumonvet zjinë e djegun ato durët e
thata të kumonarit plak.

E Bruca, thye e kputë prej së lodhunit, kendon
në mes s' asaj sinfoni vigane, gadi s' i tretun prej
ekstazit, me syt e mbushun më lodë:

— Krishti u ngjall! . . .

Gjithçka qitet n' harresë n' at çast: vujejtje e
mnina, të brëtnat e zemres e deshtimet e palljes së
mendjes.

Kumonari plak thithë e pin me eshk at kangë
hyjnore aq sa të çuditshme, persë e perbame me ulu-
rime të furnëshme a se me brima ngadhnimi.

Per 'te ajo kangë ka kuptimin e vajit të tan
dheut qi pershndetë qiellin; e per ket arsye qeshë e
kjanë njiheri.

Kur t' a kqurish nuk jan vetem kumonët qi çojnë
zanin m' at çast; aj asht i rrethuëm prej të gjith aty-
ne qi pat dashur e të gjith i ndjin kah peshperisin
në mes të tyne se ora arrini tekembramja e shpresës
së vertetueme e të besimit të kuronzuëm, ora e fat-
bardhsis: si ç' asht ngjall Krishti, njashtu edhe aj
vet, i ngrati Bruc, asht kah jeton persri . . . a si
me thanë ma mir, asht kah jeton jeten e vertetë . . .

Plaku i gjor vazhdon me i ra kumonvet . . . e
i rreh e i bjen pa e për kurr hovin e tyne . . . e
atje posht, rreth e per qark të kishes, midis së tur-
mës së besimtarvet të çuditun ndigjohet kah i thotë
shoku shokut se, kurr si ner ato Paskkë nuk kanë
jehue kumonët ner durët e kumonarit plak . . .

Kur qe se të tanë per nji her, zani i kumonvet
mënë . . . e të rrahunat e funtme shkojnë e treten
per të gjatë fushores.

Kumona prej jehut ma të thëkt lshon edhe nji
notë tjeter tingllojse e cila shuhet neper ajrij, nja-
shtu qysh brima e të njaj zogu të shituëm. Bruca
rrzohet e bjen trûç mbi drrasen qi pat per stol, me
syt e ngulun e gojen e ngiune shtang . . .; edhe
hyjt nga qi e shikojnë edhe ata ngultas ner sy, të
duket se e thrrasin në mes të tyne . . . ata hyj të
bukur e të kjartë qi rrinë pezull m' at qiell qi s' tu-
ndet . . . Nji hyll i vogel mandej shkoqet prej asaj
hapsin hyjnore, mflaket e fill merr udhen andej kah
ska mbarim . . .

— Hojaah! orë të bekuëm . . . a s' ma gjeni
nji kumonar të ri . . . se kumonari plak i trokloj,
qe besa, bukur mir kumat e salikimit të tij.

I a pershati shqipes

Lec Kurti

Recensime

Konkursi per Hymnin e Flamurit - (Botimet e Komisionit të 25-vjetorit të
vetqeverimit - Nr. 2) Shtypshkroja Shkodra,
Tiranë 1937.

Në ket botim Komisioni ka permbledhë të
76 hymnet qi i kjene dergue prej pjesëmarrë-
save në Konkursin e Hymnit të Flamurit qi pat
kënë shpallë prej tij. Nonsë hymni fitues nuk
lëte ndonji dyshim permbi cillësin e hymneve
tjera konkurruese, me gjith këtë të gjith prit-
shim me lexue nder ta njaj shembuj hartimit
të mirë poetik, perkundra ata na paraqesin ve-
tem nji shembull të gajretit të madh qi kanë
pasë ata qi i kanë dergue në Konkurs. Po,
pse perveç disa pak punimeve me ndo 'i farë
vleret, per të cillat po flasim më poshtë, të
gjitha tjerat s' janë tjeter veçse fundrrë: jo hym-
ne, por bejta në shkop e deri pjellë analfabe-
tash. Kë perfundim i mjerueshem i më të ma-
dhit konkurs letrar deri tash në Shqipëri na
bân me prekë me dorë se konkursi ishte i or-
ganixuem keq, e me pá kjartë se sá arsye pas-

kan pasë poetët t' onë më të mdhajt qi kurr-
njani nuk muer pjesë në të. Në nji konkurs
me kaq randësi letrare edhe atdhetare ishte ne-
voja qi të gjitha fuqit t' ona të degës të rrâj-
shin per me xjerrë në dritë vepren më të bu-
kur e më të lartë, por si mund të merrshin
pjesë poetët t' onë në nji lamë ku lirisht e pá
kurrfarë dallimi mujshin me *ovës et boves*,
baras poetë e analfabetë? Nder vënde të gjy-
tetnueme nuk veprohet kështu, perkundra nder
konkurse, kjoshin kë letrare, teknike a që farë
do lloji tjeter, mund të marrin pjesë vetem
pjestarët e kategoris perkatese rregullisht të
nëshkruem nder shoqëritë korporata a sindika-
ta. Vetem në Shqipëri t' onë të gjorë (e jo ve-
tem nder konkurse) mundet gjithkush e gjith-
kund *ilotis pedibus ingredi*. Por mbasi nder
në deri tash mungojnë shoqëritë, korporatat a
sindikatat mujte Komisioni organizues m' e
kufizue pjesëmarrjen në konkurs vetem nder fu-
qit më shprehëse të letërsisë s' onë, tuj u dergue
(në fagen 106)

Nji veper e pánjoftun e Pashko Vasës

I vleriti Prof. K. Kamsi tue folë permby botimet e të madhit atdhetarit t' onë Pashko Vasës n' artikullin e botuem në revisten «Le-ka» (Numer kujtimuer i XXV-vjetorit, blëni II, f. 578-582) thotë se vepra e tij «Rose e spine» njihet vetem prej një shenimit t' Adv. Terenc Tocci-t, por nuk dihet se kûr e kû u botue.

Mbasi kemi pasë fatin me na rá në dorë një ekzemplar i këtij librit jo vetem shumë të rrallë e, me shka dijm na, të págjjetshëm edhe nder biblioteka, por edhe krejt të pánjoftun, kaq sá êmni i tij nuk gjindet i rreshtuem as nder bibliografit shqyptare prá mjaft të plotsueme të Degrand-it e të Pekmezit, bisojmë se do të jët një gjá e dobishme t' apim disá skjarime edhe pse të shkurta mbí permbajtjen e kësajë veper e cilla na bân m' e njoftë në një dritë të ré atë qi na la një gjurmë të páshlyeshme në historín e rilindjes s' onë.

Libri ká formatin 16sh, permban 80 faqe, e faqja e syprinës ká të shkrueme: **«Rose e spine,, per P. Wassa Effendi, Costantino-poli, Stamperia di A. Coromila, Strada Per-sembe Pazar Nr. 3., 1873»**. Faqja e dytë permban një kushtim qi poeti i bân zanës së poezís Talia e qi në fund mban datën 2 Kallnuer 1873. Ndjekin 42 poezína, të gjitha në gjuhë italishte. Nder këto poeti ká shfrye ndísinat e zëmres se vet, ndísína herë t' ambëla e të gzueshme, herë të trishtueshme e të permallëshme, kndej titulli i librit: «Drandofille e ferrra». Shum janë poezína dashtniet, (dihet se P. Vasa ishte martue trí herë) nder shumë tjera kján me shprehje të pervájshme të daluna prej zëmret të një babës së piklluem kujtimin e shumë fmíve q' i kishin dekë, nder sá tjera posaçe e nder shumë andej e këndej ká shfrime mállit per atdhé, vajton mergimin e turret me fjalë t' egra kundra shtypsive t' atdheut, por me fjalë të mblueta, tuj permendë Itali në vënd të fjalës Shqipni, mbasi libri shtypej në Stambollë edhe me êmen të tij.

Mbas mendimit t' onë, këto vjersha kanë një vlerë poetike mjaft të dallueme, koncepti

është i kthellë, shprehjet shumë delikate e të rrjedhëshme, trajta e persosun e gjuha e perdorume shumë e zgjedhun. Ndihet nder këto vjersha fryma e poetëve italian të *Rinascimento-s*. Por çka e dán ne shëj, mbas mendimit t' onë, poezín e tij, është se ajo është e shtjellun me një fjeshtësí natyrore, shifet se ndísit e shprehuna janë të shperthyeme fill prej zëmret e nuk janë të ngarkueme me sterhollime e randime artificjale. Deri tash e kemi njoftë Pashko Vasen vetem si atdhetár e si shkrimtar në prozë; poezija e tij «O moj Shqypni e mjera Shqypni» nonse permban ndísína të prekëshme edhe është bân një kangë popullore, o edhe ndoshta ndo 'i tjetër si kjo, ishin një gjá sporadike per me e quejtë Pashko Vasen poetë. Por me librin «Rose e spine» na duket se aj e meriton plotsisht ket titull. Æsht prá një lumní e ré qi na shqyptarët do të njofim në të e qi i shtohet atyne shumë tjerave të mâperparshme. Æsht e vertetë se vepra poetike e tija është e hartueme në një gjuhë të huej e se do të kishte kënë një fat i madh per letersín t'onë t' ishte kënë shkruet shqyp. Por do të mëndojmë se aso kohe gjuha shqype nuk kishte mbërríjtë n' at zotsí lavrimi si mbërríjti má vonë, e n' anë tjetër kjo nuk i hjek gjá lumnís së tij si poetë, mbasi kemi pá shumë shkrimtarë të mdhaj, si per shembull të porsa shdukunin Gabriele D' Annunzio, qi kanë lanë vepra të çmueshme poetike të shkrueme edhe në gjuhë të huej qi ata e zotëroshin në mënyrë të persosun.

Tuj perfundue, na duket se vepra «Rose e spine» e Pashko Vasës sido njoftë meriton me kënë e njoftun prej studiuesave të letersís s' onë e sidomë prej historishkruesave t' ardhshëm të sajë.

Má andej po botojmë poezín e parë të librit «Rose e spine» në perkëthimin e bukur e besnik qi bân per lexuesat e «Cirkës» ster-misa e Pashko Vasës, bashkëpuntorja e jonë Zojushë Lux Secreta.

Pashko Vasa

Nanës s' ëme

Ktu, n' sá ka pak e ka pak qielli errsohet
 Per mbas malesh kah shkon dielli tue rá,
 E hana prej anës s' lindjes naltesohet,
 Ktú, n' sá n' heshtim e vëtmítar, pá prâ
 N' luftim t' eger dashtninash, nper udhë t' qetë
 Endem porsí njerí qi s' shpreson má,
 Nji e permallshme harmoní létë, letë,
 Shqiset amel m' i lmon e m' duket mue
 Se po ndíj zânin e nânës s' ëme t' shkretë
 Qi njinji vjerrsha e lot m' bân me dikue.

Po, n' frushullime t' ambëla
 Të flladit t' natës un ndíj
 O nânë, njat gjâmë t' mallnjeshme
 Qi ti ma lshon n' ajrë;
 Ajo nji jeh mizuer
 Lshon t' birit tand n' krahnuer
 Qi idhnimin tand t' pamatun
 Me mënd e paraqet.

Sá herë n' rrezen e dridhëshme
 Te diellit tuj prëndue
 O Nânë! sýnin e thekëshem
 E nguli aj tuj vajtue!
 Sá herë ksajë rreze yt bîr
 T' flaktin per ty dishir
 Mbesue i a ká prej t' msheftave
 Shëjtnore t' zëmërs s' vet!

Ah kjáj, po kjáj, o qyqëja
 Nanë, e shfre dhimen n' vajë,
 Dashtnin e 'i nânës m' u shuemun
 As kohë as vënd s' mând t' bájë!
 Kjân edhe yt bîr pre' idhnimit
 N' vetmín e vrashtë t' mergimit,
 Dikur prap m' u bashkuemun
 Por tuj shpresue gjithnji.

E din se q' se n' dritë t' qiellit
 I çili sýt e mjerë
 N' zëmer nji shpresë e amëlë
 T' buzqeshi po q' at-herë . . .

N' gazmënd e n' lumtuní
 T' and bîr m' e shterngue n' gjë . . .
 N' shpirt me má t' parat andërra
 Njikstú shpresoshe ti.

Qe ç' shpresë! Por tash flíjuemun
 Per nji dashtnî madhshtore
 Qi t' gjitha i kalon megjet
 E çfardo flakës toksore,
 Lojë e nji t' ziut tirá,
 Pré e nji t' ashprit mullá,
 Jyt bir, nânë e mjerueme,
 Prej tejet larg lngon sot.

E má do t' lngojë, n' kjoftë shekulli
 Prej gjumit t' zà se s' lkundet,
 N' kjoftë se njerzimi i lirëshem
 Me kënë ktu n' tokë nuk mundet,
 N' kjoftë se i Shqypnís ngashrimi
 S' do t' gjëjë kurrfarë ngushllimi
 E n' kjoftë se i lumnís gjeni
 Do t' jét i thirrun kot.

T' agojë, t' agojë e kthiellëta
 Ditë dhimen qi t' paqsojë,
 Qi dishiret e zëmëres
 T' i mbushë e t' i vlersojë,
 Tuj e bekue tand bîr
 N' kohë te rrezikut t' vshtir
 I shton forcë per me kthyemun
 Prej lamës me plot ngadnqim

Shpresë, o e shpre. Prej t' nektarë
 Fshâmë t' ua nji herë praje,
 Nji forcë asht qi t' gjith njerzit
 Baras per dikë mând t' bájë!
 Atëherë na t' gjith bashkue,
 Dikur n' ne plotsue,
 N' gzim t' njaj dashtnî do t' knaqemi
 Qi kur nuk ká mborim.

Perkëthei
 LUX SECRETA

MUHABET ME CIRKEN

Sot s' kam pasur ndër mënd të të shkruaj. S' kisha nge e s' dinja ç' të shkruaj. Së paku kështu pandehnja un, që jam fare pa punë e me gjith të kurrë i ngeshëm! Mirpo kur këndova «Kodra mbas bregut» ndrova mëndje. I paskisha që të dyja, po ish dashur D. Lazri të m' i tregojë, duke më thënë se po të gjesh titullin lënda vjen vetiu. A vetëm te titulli qënkaka puna a? Kjo s' është pun' e rëndë. Ja b. f. një titull: «Muhabet me Cirkën». Po ku t' a marr tashti lëndën? Ngadale! se tashti q' e gjeta titullin m' u kujtua se Maksim Gorki ka pas shkruar diku, se «zori është sa të shkruajsh frazën e parë, se pastaj rjedh pënda vetiu». Kjo ide e këti shkrimtari të madh më dha zemër, se gjer këtu kisha shkruar jo vetëm frazën e parë, po dhe nja dy të tjera. Veçse këtu ngeca prapë. Shyqyr që m' erdhi në ndihmë vjershëtori Ausonius me fjalët inkurajonjse se «kur t' a fillojsh një punë e ke kryer gjysmën e saj, e kur t' a fillojsh gjysmën tjetër e ke mbaruar të gjithë». Pra, pas mejtimit të këtyre tre shkrimtarve të famshëm e kam të lehtë t' a vijoj këtë shkrim, po jo me shqen e Erikës që i a bën me s' D. Lazrit të pahajr, veçse si qëmoti me gomar të çalë, bjer e çou, po që s' hedh shqelma e që s' i nxjer të tjerët jashtë odës! . . .

Sido qoftë D. Lazrit do t' i a dijm për nder që po të shkruaj; e bile mua më duhet t' i falem nderit dhe për një punë tjetër. Si ç' do Shqiptar dhe un e ndëgjoj stacionin e radios së Barit – për lajmet e Shqiprisë. Por ku i merr ato nerva kau për të durnar gjith atë «balçëm pathetik» të Sopotit (le të mos më zemrohet D. Lazri që po i a marr hua këtë shprehje!) Me gjith të ç' do ditë ora më gjashtë e merrnja stacionin e Barit, veçse për herë bëshsha, si rrufeja që bje në mot të kthjelltë, flakë e bumbullimë. Donja, aty për aty, t' i a mbyll gojën, por a qitet me gruan? Kjo don t' i ndëgjojë pahall. Kishim rënë në bela të madhe përse, – për Sopotin që na ish bërë ferra Brahim! Prandaj po i falemi D. Lazrit, ime shoqe dhe un, për ato thupra q' i futi mikut të vet bash atje ku i pat rënë dikur Faik Konitza di-

kuj tjetër . . .

Medet se ku më hodhi era; qeshë nisur për dasmë e dolla për shkarpa! Por kështu e ka muhabeti, fjala qit fjalën. Kur po e fillonja këtë bisedë me ty, lum Cirka, desha të të them vetëm nja dy fjalë për atë shënimin e bukur q' i kishe bërë recensjonit t' em, të shkruar më këmb' e më dorë, për atë librëzën e Z. Ersekës. T' a them aqik se shënimi i yt më ka pëlqyer shumë, se ish patriotik dhe shkruar me mjeshtëri të hollë. Thelbin e atij shënimi s' e lot as topi. Ç' do nacionalist q' e meriton këtë epithet duhet të jetë patjetër në një mëndje me ty, se qëllimi i tij ish i lartë, patriotik e pra për t' u adhuruar, gjith ashtu është për t' u çmuar dhe vullneti e zelli i tij. E me të vërtetë duhet të gëzohemi që po shohim reze drite se Shqiptari po e zgjeron konceptin e dikurshëm të fisit dhe në vënd të mbetet, si më parë, Shkodran a Korçar, po bëhet Shqiptar. Bile duhet të gëzohemi fort deri me shënjat, sa do të zbeta që na shfaqen, se Shqiptari s' po e quan më atdhe vetëm vëndin e lindjes së vet, po të gjithë Shqiprinë. E na bëhet zemra mal kur konstatojm se Shqiptarët nisin të mos e shajn, të mos e përbuzin e bile as të mos tallen me këmishën e shqyer dhe kupen e shëllirës së malsorit, a me shpretkën e madhe dhe të zbetët e fytyrës së myzeqarit apo me opingën e grisur e dhin e zgjedhur të fshatarit. Gëzimi i ynë arrin kulmin kur shohim se Shqiptari ka nisur jo të mos tallët më me ta, me asnjë sish, po t' i shpallet zemra për të gjithë. t' a ndjejë kombsin, t' i dojë e t' i lëvdojë po ato vise e po ata njerëz, që ndotën i kish sharë e i kish përbuzur gjer t' aje. Prandaj jam krejt më një në një me ty se qëllimi i Ersekës ka qënë i lartë e shënjtë; sepse kur t' arrijë t' a ka q' t' a lëvdojë, t' a dojë a t' a adhurojë gënjë dhe anashjelltas, atëherë mund të themi me të drejtë të plotë se i a kemi arrirë qëllimit kryesor – formimit të ndërgjegjes kombtare. E këtë qëllimin e tij, thua ti, «do t' a kenë pasë para s' yshë edhe auktoritetet kompetente me pëlqimin e botimit të librit në fjalë.» dhe shkon se «kurrnji kritikë prà s' mund t' i

Proverba mbarë e mbrapshtë

Proverbi thohet: fjalë ari, fjalë t' urta, ose mâ mirë: ká thënë i moçmi.

Kúr fjalët janë *ari*, duhet me shikjue dy sende: titullin (sá ár safí gjindet në të) e peshën. Duhet me vrejtë veç mâ parë të jén ari, mos të na dalin fjalë sermi o hekuri (o edhe mâ zí bakri).

Kúr fjalët janë *t' urta*, duhet me shikjue të rrijn urtisht e mos të losin pá kohë e pá vend, mos të shájñ kot, mos të siellen rrugash... E kúr fjalët janë *t' urta* nuk kan të mëshehun nën urtín e tyne dredhí, hironí, idhnim.

Kúr proverbi thohet: *ká thanë i moçmi*, duhet me shikjue mos të jén të vjetrueme fjalët, pse gjája e vjetrueme edhe e soçme kjoftë, nuk duhet gjá.

Me proverba nuk duhet shkue *kúdo rasha mos u vrasha* si ká thanë i moçmi. Pse këjo ást mënyra, puna, fjala e njënit qi nuk ká kurnji qellim e kurnji rregullim. E din edhe aj se në këtë mënyrë, me këtë punë, me këto fjalë dikú në ndo 'i hendek do të bijë, por shpreson se në fund të hendekut ká me gjetë dushk o bár të njomë qi s kan per ta lânë të

(jo u?) njeshet dy Ministrive të cillat, përkundra, na duket se meritojnë *çe do lavd*. Në këtë pikë, lum Cirka, s' jam në një mëndje me ty. Ministrija e Brendshme mund t' i gjykojë librat vetëm nga pikpamje parimore politike e morale. Po jo ashtu Komisjoni i Z. Karl Gurakuqit dhe aq më pak Ministrija e Arsimit. Këto dy të fundat, jam i mëndjes - e në mos t' a mbush un sýn, pyet dhe z. Logorecin - se duhet patjetër të kenë para sýsh dhe kriterat të tjerë, e të kenë kujdes, bile kujdes të madh fort, që thesari i ynë, ajo shqipe qi na ka ruajtur kombsin, të mos bëhet - çorbë derri!

Po e shoh, lum Cirka, se nise të mërzi-tesh! Mos u tremb se po i jap fund muhabetit. E të lutem të më falësh, që më ngjau dhe mua si vjershëtorit Heine, q' i shkruante një miku të vet: «Të shkrova gjatë se s' pata nge të shkruaj shkurtë». Më fal pra.

Dr. D. K.

vritet. Mirë por, hendeku - na e dijmë - rrallë se ást i shtruem kësi soji. Mâ të shumten në fund të hendeqevet gjindet baltë, új i qelbët e ferra. E 'i herë si të ndýhet nieri del i shemtuem. Ká 'i herë veç si thotë fjala e urtë: *ecë kumbulli neper új*. Ecë ne pastë shtupen qi s lën të hýjë uji mbrendë. Por edhe kúr ta ket shtupen ecë deri njatë herë kúr një rikë a një patë mos ta skjepojë shtupen boku, o mos ta birojë kumbullin (pse kumbulli ást bimuer). E kúr të mbushet me új bje në fund, pse si thotë një fjalë ari:

kúr të mbushet thesi, nuk xën má. E këtë ja thotë nana e baba fémis së pándigjueshem. Ja thotë shoku shokut kúr s duron mâ të shámet. Ja thotë burri grues kúr këjo e tepron me fjalë e me moda. Ja thotë grueja trimit kúr ký s pránë tue e mundne me xhelozí e me shamatë. Thohet zakonisht kurdo qi mos të durohet mâ një punë. Sidomos kúr faji ást i madh e i kjartë, pse si thotë i moçmi: *minarja në thes nuk hín*. Bane thesin të madh sá të duesh.

* * *

Thotë një fjalë ari: *Mos e prek në bisht se të ha në gisht*. Pse demek? Me e prekë në gojë nuk ta ha gishtin a? A por me e lânë të kalojë pá e trazue hiq! Ást mâ mirë të më hájë në gisht se me më ja njitë dorë mbarë. Por ti thue: lëne të kalojë rrugës se thotë një fjalë e urtë:

qéni qi lehtë nuk ha. Nuk e dij a ást e vertetë. Por edhe në kje, kaq ta shtj frigen, kaq t' i mbushë veshët me të lehura, sá të bâhet gjaku új. E mbasandej, leh leh, diçka do të mbesi. Kish të lehtë baremâ pá e në kush. Por e ndien bota e gjithkuj nuk i duken të lehura. Sá qëj kan lehtë deri më sod e bota i ká ndigju me andje tue kujdes se janë bylbyla e në fund sá mbetë e kapun dhambë prej sish. E ç farë dhambësh! Por ti më siellesh me një fjalë ari: *Duhet me i shtë veshët në lesh*. Por besa as gjithmonë veshët në lesh nuk lëhen. Diçka duhet të ndiejn. Vishtirsija e madhe ást: me

zgjellë çka do të ndiejm. E per të zgjellë duhet të ndiejm të miren e të keqen; pse në ketë botë thotë i moçmi:

dikush kullës, dikush çekiçit. Dikush thumit, dikush patkonit. Gjithkush në një mënyrë a në një tjetër mundohet me shtypë shoqin. Por prap i moçmi:

qëni kû ha lehë. Ec e mos të lehi, pse ká û. Aq e vertetë është sá qi, hajni kúr don të hijë në një shtëpi, mâ së pari mendon t' i qesi me hanger qëndit. Na këta e dijm e s na mbushet mendja. Të gjith hám, perndryshej s kemi jetë. E kúr ndrron kush zotni i thona me fjalë ari: *si mësalla me dy fage.* Por i shihet e mbrapshta. Mjaft të vëhet mirë oroe. Në kje mësallë vendi, është pak mâ të vishtë. Por e mbara e sajë është n' ânë kahë paliset. (Nji mësallë e bame palë né na sjellë të mbrapshten).

* * *

Ká pasë thanë i moçmi: *U dogj plaka kumbujsh e i frýni kosit.* Mirë fort ká bâ. Halli i madh është se na nuk po digjena një herë mirë. Atëbotë do të rrijsim gadi. Sá herë na paraqiten kupa t' arta kû pá dijtun pijm langun helmues qi kan mbrendë. T' i frýjsim paksá atí langu do të na delte avull i xët e do të na i largonte buzët si. Edhe tambëlin e xët e mbëlon maza e nuk qet avull. Largonje atë mazë e keni per ta pá avullin qi qet, e keni per ta ndie të zëtit.

Thotë nji fjalë e urtë: *Me gusht shkon*

vapa. Por sá janë ata qi ja mërrijnë gushtit? Ké asi së rrijs qi në fillim të prendverës dalin pá kësulë në krye, me mangë të shpervjeluna e tue i rá me dorë ballit si të dojshtin me fshí djersët. E na shesin krení: janë të formuem. Prej prendvere deri në gusht janë së paku edhe kater muej, shka në jeten e njerit paraqesin vjet të gjata. Pse – ne mos e dijsht – një herë është nieri i rí, një herë piqet e një herë plaket. Por thue ti: ká thanë i moçmi: *mâ mirë nji voe sod se nji pulë mot.* Po, kúr voeja është e freskët. Por me një voe skllukë as sod s ké gjâ në dorë as mot. Pse voeja skllukë as nuk habet as nuk çilë. E sá janë asish qi kan nisë një herë t' i ruejn voet per t' i çilë, mbasandej janë rrëjtë, u ká ardhë û e ed, e kan marrë me i hanger: as voe as pulë. Me voe të freshtë baremâ, të pá prishun prej dy a tre librash qi lexohet deri në gjysë, ké diçka të vogel, por të bukur, të fjeshtë. E kena trí strofë dikû, një kallxim këtû, një pershkrim atje: të freskët si prendvera kû s ká rá dorë e hueja me punue per të xjerrë fryte. Gjithshka me kohë.

Fundi?

Fundi daltë hajr. Shka un dishrova, shka të gjith dishrojmë.

Të gjith e dijmë se e fillojmë një punë pá e dijtë si do të mbarojë. Nji dishír kemi: u kryftë mirë.

S I R E N A

Parime të reja mbi gjumin dimnuer të shtasve

Në shkollë kena nxanë, që disa shtasë, si b. fj. vjedhulla, harusha, bukëla, iriqi etj. mshehen në dimen dhe ulen me fjetë, një cillësi, e cilla mund të shkaktojë smiren e gjith atyne njerzve, që pa buk e pa zjarm hjekin keq gjatë ksajë kohe. Ndoshta na bjen në mend edhe spjegimi i mësuesit, që kto shtasë flejnë në dimen, pse i mungon ushqimi nder muejt e ftoftë. Dhe me të vertetë, shtasët, që gjejnë verë e dimen me hanger, d. m. th. të gjith mishgranësar, nuk e bajnë pushimin dimnuer.

Disa të tjera mendojnë per stiner e ftoftë një sasi sendesh ushqimore dhe flejnë vetem copa copa. si n. d. kitra. Por kto shtasë nuk flejnë mâ në dimen, kur i mbajnë në kopshtin zoologjik, pra e bjerrin kë zakon, kur nuk i nevojitet mâ.

Si flejnë tash kto shtasë? Disa pregatisin per njësesë, tue hanger perpara aq, sa i mbushet trupi me denga undyret, disa, p. sh. . . . edheza e tjerë, godisin per dimen një shpellë dhe e mbushin me sende ushqimore, i mbyllin

birat e të hymunit e të dalunit dhe bijn me fjetë. Iriqi dhe vjedhulla këpusin me gojë gjeth e bër, e thajnë në diellë dhe e çojnë në strofullin e vet, ku godisin një shtrat të butë. Vetem lakuriqat kacaviren me kambë, me krye tëposhtë, tue u bashkue me shumicë në një vend të mprëjtun prej erës dhe të ftoftit.

Fillimi i gjumit dimnuer shenjohe me një ulje të temperaturës së trupit, kaq sa shtasa duket e vdekun. Por aq i ftoftë, sa temperatura e jashtme; nuk bâhet trupi, perkundrazi, kur gradët i afrohen një minimum-it të caktuem, shtasa çohet dhe mundohet, me një levizje të trupit, me naltue temperaturën e vet. Në gjumë, zembra rreh kadalë dhe frymë merret me kadalë. Iriqi, i cilli p. sh. në një dekim merr 50 herë frymë, merr vetem një herë, kur është në gjumin dimnuer. Harusha dhe vjedhulla nuk flejnë aq thellë, por dalin jashtë disa herë për me krye nevojët e veta. Kur vjen prendvera, fjetësat çohen, temperatura hypë mbrenda pak orëve, disa lloje sheqerit të grumbullueme në mushkni të zeze, harxhohen, tue i dhanë fuqi shtasës shpejt.

Mirë, por vetem të ftoftit ka bâ, që kto shtasë t'ulen me fjetë? Atë herë pse nuk flejnë, kur mbahen në një odë të ftoftë, ose pse shkojnë me fjetë në një kohë shumë mâ përpara, se kurrë ndihet të ftoftit? Duket pra, që të jenë shkajqe të mbrendshme, të cillat shtyjnë shtasen, me mbajtë një pushim. Si të tillë janë gjetë nder kohnat e fundit disa ndrrime në gjandrrën tiroide, e cilla sekreton një lang drejtë për së drejtit në gjak, d. m. th. është një gjanderr me sekrecjon të mbrendshem. Ky organ është i veshkun në dimen, nuk ka, si në gjendjen normale, koloide nder inda, por vendet e ktyne janë bosh ose të mbushun me rrenime celulash. Shtasa e fjetun, pra, ka një tiroide, që s'punon aspak, oso s'punon në rregull. Ky është shkaku i vertetë i gjumit dimnuer, si provohet p. sh., tue i bâ shtasës një gjylpanë me lang tiroide, e cilla e çon me një herë prej gjumit.

Na njofim nder landët e trupit të një shtasës gjandrra, që bashkpunojnë, dhe të tjera. që i kundërshtojnë shoqishoqes. Për me u a spjegue kënduesavet mâ mirë mndyren e veprimit të ktyne, po i barasojmë një herë me

frëjt dhe kamxhikun e karrocaxhis. Ky, tue perdorë ma teper ose frejt ose kamxhikun, mrrinë në një rregullim të të ecunit të kalit. Pra kto kishin me qenë gjandrra kundërshtuese, kurse kamxhiku dhe mamuxat kishin me qenë gjandrra bashkvepruese. Kshtë gjandrra e jonë tiroide është në kundërshtim me gjandrrën salivale*) të barkut. Një sekrecjon i teperm i ksajë pra e çon shtasen në gjumë, tue muejtë sekrecjonin e të parës. Gjandrra salivale e barkut rregullon edhe perqindjen e sheqerit në trup, dhe kur ligshohet, kemi smundjen e diabetes, d. m. th. sheqeri nuk shperdahet mâ në trup, por e lën pa ndrrim. Prandej shtasa, kur i bajmë një gjylpanë me sheqer të shkrimë, çohet prej gjumit dimnuer baras si mbas gjylpanës me lang tiroide, kurse me lang të gjandrrës salivale të barkut bjen në gjumë. Kshtë pra, mundena me krijue dhe ndalue në çdo kohë gjumin dimnuer të një shtasës.

Së fundit po shofim, a mbajnë edhe shtasët tjera perveç mamifervet një gjumë dimnuer? Zogjët pergjithsisht e kanë zgjedhë problemin e ushqimit në dimen në mndyrë tjetër; ata fluturojnë në vende të nxehta, hardhuca dhe gjarpni, si edhe shumica e insektave rrinë të mshehun në tokë e nder shpella, por në këto rasa nuk mund të flasim për një gjumë dimnuer si nder mamiferët. Vetem në vende tropikale gjejmë disa shtasë, që mbajnë një gjumë, por nuk e mbajnë në dimen, perkundrazi, e mbajnë në verë, në kohën mâ të nxehtë, ma të thatë. Një të tillë gjumë veruer mbajnë p. sh. disa majmuna dhe disa iriqat në Afrikë. Ka edhe një lloj peshku, që merr frymë me mushkni, t'ashtuquajtinin *ceratodus*, i cilli, kur terret uji i knetës ose i liqanit në verë, rrotullohet dhe fletë, deri se i pari shpërthejë niallë për një jetë të ré.

Pra shkaku i gjumit është pergjithsisht një mungesë e një nevojës për jetesë e shtasës, në mndyrë, që kët gjumë e shrrasim mâ mirë «gjumë mungimues» se së gjumë dimnuer.

H. BERTRAM.

*) Gjandrra që sekreton pshtymen në bark.

Këndoni e perhapni të perkohshmen

«C I R K A»

Reçensime

(vijon prej faqes 99)

kytne thirrje personale e tuj u kerkue tjerëve si konditë pjesmarrje një paraqitje provash mos tjetër morale të njaj zotsije s' eksperimentue-me, kështu që në konkursin e madh për Hymnin e Flamurit mund të levizshin mbas hame-ndjet vetem një 20 a 25 persona, çka më të mirë e t' aftë mund të paraqesë Shqypnija e soçme në ket lamë.

Por edhe një msim tjetër me kuptim të kthellë na ep perfundimi i Konkursit. Në një konkurs kû çmimi i vûem për fitim ishte një shumë të hollash e madhe jo vetem për Shqypnín t' onë të vogël, por edhe për çë do vënd tjetër, e në të cillin pjesëmarrja ishte e lír për të gjithë, nuk u gjeten veçse pak vetë që të kishin një probabilitet fitimi, e edhe po të llogarisim gjith fundrrín që mori pjesë, prap se prap numri 76 është një themi kaq e vogël, sá na ep një pasqyrë të mjerueshme për gjendjen kulturore-letrare të vëndit t' onë. Por ká edhe më tepër. Ká shumë më tepër. Deri vjersha fituese e Konkursit, e prandej më e mira, mbas vendimit që ep Komisioni gjykues, me fjalët tekstuale të tija «ká shumë të mbeta gjuhësije e teknike» të cillat prá në një poezi, prej njanit që don me këndë poetë, do t' ishin gjája më pak e vshtirë m' u evitue. Hatá, hatá! Kurse deri një fitues konkursit letrár paska të mbeta gjuhësije, sá kënkën në Shqypni ata që dijnë m' e shkruar gjuhën shqype pá të mbeta?

Me shka thame më syprí nuk duem t' u a humbim vlerën disa poezíve që lexueme në libër, të cillat, edhe pse nuk u gjetne të pelqyeshme për Hymen Flamurit, na duket se meritojnë m' u permëndë porsí hartime mjaft të mira poetike, e besojmë se nuk psojnë kritikë për të mbeta gjuhësije e teknike. Përveç atyne dyjave, auctorët e të cillave njifen, që kjene botue në «Gazeten e Korçës» e në «Cirkën» t' onë, na duket se meritojnë lavd ato që mbajnë numrin renduer 5, 7, 8, 10, 20, 24 a edhe ndonjë tjetër.

Ký kje perfundimi i Konkursit të Ma për Hymnin e Flamurit për të cillin mund të thomi, sikurse po shifet, se fryti i tij diq para se me lé!

Në hije të rozafatit

Per monumentin e dishmorëve

Mbledhja e bashkëdhanjeve si mbas numrit të kaluemë:

	Fr. 900.—
Tef Prela	» 5.—
Gjon Shyti	» 5.—
Mark Kraja	» 5.—
Ndoc Ashiku	» 10.—
Jakup Roji	» 5.—
Kinema Rozafat	» 10.—
Ragip Vll. Sokoli	» 5.—
Nush Pici	» 5.—
Zejnel Broja	» 5.—
Loro Vll. Luka	» 10.—
Cin Vll. Daija	» 5.—
Familja Cin Jakova	» 5.—
Pashko Gurakuqi	» 10.—
Gjermal Anamali	» 5.—
Zef Mark Harapi	» 10.—
Tonin Jubani	» 5.—
Rrok Gjonej	» 5.—
Sadik Gruda	» 5.—
Lazer Pistulli	» 20.—
Ahmet Smajli	» 5.—
Nikë Vll. Shiroka	» 10.—
Loro Shkreli	» 5.—
Pashko Ashiku	» 10.—
Elez Anamali	» 5.—
Kel Luka	» 5.—
Gjon Ujka	» 5.—
Januz Rrepishti	» 5.—
Daut Vll. Kraja	» 10.—
Asllan Hyseni	» 5.—
Dr. Eduard Suma	» 10.—
Dr. Bazri Qallimi	» 5.—
Luigj Simoni	» 10.—
Gaspar Çurçija	» 5.—
Ndrekë Vll. Pistulli	» 10.—

Së bashku Fr. 1040.—

vijojnë bashkëdhajt në numrat e ardhëshëm.

Thirrje

Shkodranë të gjyërit të Shkodrës është edhe Ju Shkodranët e banojnë në Kryeqytet, Ju lutemi kurdo që të Ju paraqiten personat e shanjueme për mbledhjen e bashkëdhajtjes për ngrehjen e Monumentit të dishmorëve të Kombit, me këndë sá më fort emergjantë.

Shkodranë të vësëve tjera të Shqipnis, është edhe Ju shkodranë që mbodheni përjashta, jeni të lutun me derdhe bashkëdhajtjen t' uej me çek banke ase mandat postar në emen të Komitetit ase të rivistës «Cirkë» Shkodër.

Komiteti për Monumentin e dishmorëve të Kombit

KËSHILLI I MJEKUT

Per nanat e reja

Shtasë të vogla e parasita. - Miza, mushkaja, grêtha, thnegla, pleshta, çimrra, pá i permëndë mít, - shumë e shtasët mund të hiqn në shpí t' uej e me kënë të damshme per pushim, per hygjení e per shndet të fëmívet t' ú! . . . Na nuk po duem këtú me i pershkrue të gjith ato mjete qi mund të kemi kundra kësajë morí parasitash. Por po i permendim shkurtas mëndyrët se si me i largue: me këqyrun shpesh shtratin; mos me sjellë nder oda qej e mica; me çilë qi të hijë ajr nder skáje të shpís, vende të mydhuna, (rafta, rrugina, etj.); me prishë çerdhet e grêthave (me zjarm ase me surfull), birat e thneglave (me vojguri), pelhurët e marimangave (me shísë e me gelqere); me perdorë bare mbytëse: pyreter, formol, tetraklorurë, surfull, etj. etj. . . . Arsenalí ást i pasun e, po dijt me e shtí në punë, keni per triumfue kundra këtyne anmiqve.

Hygjenija e të marrunit frymës: Buka e mushknive. - Duhet qi fëmija të qesë në mushkní ajr sá má të kulluet qi të mundet nieri e të ndrruem pá-dá. Puna má e thjeshtë, per këtë, mërret me mënd, ást me lanë dyer e dritësore çilë; por këjo nuk ást punë qi báhet gjithherë: dron nieri të ftoftit e shín, në mos tjetër ëren ase, per shpija qi kanë dritësoret në rrugë, pluhnin: Si do qi të jenë puna, zakoni i «dritësoreve të hapta» - si naten, ashtu ditën - (perveç nder mote të këqija fort, ase gjatë të ndo 'i smundjes) ást zakon s' ká má i mirë në të gjitha pikëpamjet. Pse per fëmín t' uej, ajri, ást buka e mushkníve.

Masa e ajrit. - Sasija e ajrit jo e mjaftueshme bân keq per shndet. Nji nieri qi mbahet në nji lokal të mbyllun, ká per të ndí dhimë kreje, ká per të pasë shumë djersë, neverí, nji edje per herë má të madhe, të marrun fryme, asfís, kllapí e dekë . . . Këndej nevoja me ndrrue ajrin e shpijave t' ona. Këndej edhe nevoja me i a sigurue sejcilles odë e, në mëndyrë të posaçme, odës së fëmijve t' ú, sasín e mjaftueshme t' ajrit. Fryma e nieri ást e damshme per nieri. Na, tue mârre frymë, qesim prej 15 deri 20 liter gaz karbonik në nji orë, kështú qi nuk

vonon shumë t' a bájm ajrin e nji lokalí të damshem. T' a diní prá se per nji natë 8 orësh, lypen nja 30 meter kub ajr «të kulluet» per nji fëmí t' ujin, - d. m. th. permbajtja e nji odës qi ká pak má teper se 3 meter gjanësi gjatësi e naltësi.

Të çuemit e pluhnit. - Nevoja qi të u a siguroní fëmíve nji ajr të kulluet e prandej të shndoshtë ká per të ju shtye me pasë disa roje qi nuk janë fort të vshtirëshme: Pergjithsisht tue folë fëmija nuk duhet të gjindet aty kú ást tue u bá pastrí: largonje prandej prej odave kú shíhet, kúr hiqet pluhni prej takamit, kúr hiqet hini prej stufet a tangarit, kúr rrahen të shtruemet, dyshekët etj. Mirë kishte me kenë mós me shí kurr në të terun por me lagë shisen ase token para se të shíhet. Si do me kënë dihet se pluhni ást shumë i damshem e duhet me bá çmos qi me çue sá má pak.

Të shtruemet e koltrinat. - A thue keni me i hjekë të shtruemet e koltrinat prej odes s' uej, rjashtu si ást e këshillueshme? Pak punë e vshtirë kishte me kënë! . . . Nonse ato janë shumë herë «çerdhe pluhunit e mikrobsh» me gjithkëtë janë nji stolí e bukur e i apin nji hijeshí odës. Ka 'i herë edhe mprojnë prej eret. Kishte me kenë mirë veç me i hjekë shpesh e me u a shkundë pluhnin jashtë, me i dizinfetue në rasë të ndo 'i smundjes. Por má mirë mos me i pasë n' odë, sidomos n' odë të fëmívet qi kishte me kënë më t' a kenë të shtruemun me linoleum, per me u shí me kollajsi pa çue pluhun, e takamin edhe të fjeshtë e të lyem në mëndyrë qi me mujtë me i rá me pecë të lagun ká u çarter.

Doktori i shpís

Epigrame

Zef Gjusti (1805 - 1850)

Kaptesa e mirë qi në shkolla kje kryetare, sod nder bukur shumë shkolla s donë ta njofin; e bija e sajë kënaqare,
Dieja, e myti se qyshë ást bá ta shofin.

D. ND. SAHATÇIJA

Per me largue të keq

Nji udhtarit mbassi u ul prej automobil, i duel para nji karrocjer qi ta çonte deri në Hotel.

Udhtari i lypi karrocjerit çmimin qi kerkonte per deri në Hotelin ma t'afermin qi ishte, dhe aj i 'u pergjegj se çmimi ishte tre lekë.

Po, per valigje sa po më kerkoni?

Kurrja Zotni i u pergjegj karrocjeri.

E mirë prá, valigjet çoni ju se une po vi në kambë.

* * *

Nji doktor mbassi e kishte vizitue per nja dhet herë nji të smuetë, ja doli qellimit me e shndoshë. I smueti shkoj te doktori me ndejë, dhe kuer kishte kalue do kohë të ndejun bashkë, çohet me dalë, doktori i tha, të lutem mos harro per njato dhet vizita qi më keni borxh. I smueti ju pergjegj: Athera pra mbeten ndandë se nji t' a bāna.

F. J.

* * *

Mësuesi. — Gjinuk, fjala «pantallona» a është njëjës a shumës?

Gjinuku (si të kën mendue pak). Æsht njëjës nalt e shumës poshtë!

* * *

— Babë, un due me u dhanë mbas theatrit, me u bā hartist.

— Si! . . . Ti don me shkrrye emnin t'ëm neper drrasa të pá-nderëshme të palkskenës!

— Kam me ndrrue êmen, babë.

— Ee, po, faqezí! Kështu me kënë se del në nám e bahesh i pasun, s' ká per të dijt kurrkush se un jam baba i yt.

* * *

Postperdási mbushë me letra:

— E me mendue se un nuk marr asnji leter në vjetë! . . .

* * *

— Kúr të martohemi, kemi me pasë dy sherbtore, as? — i thote e fejuemja të fejuemit.

— Kemi me pasë tridhetë, katerdhetë moj zëmer, por jo pernjiheri!

* * *

— Dikúr gerhitshe kaq fort qi më delte gjumi prej zhurmës.

— Po tash? A i a ké gjetë ilaçin?

— Po: kam dalë me fjetë n' odë tjeter, e nuk ndij mâ . . .

* * *

Burri, tue këthye prej shetije me mrrelë në dorë:

— Këso here nuk mund të thuesh se harroj gjithmonë mrrelen në kafe

Grueja. — Po ti sod nade ké dalë pá mrrelë!

* * *

— Gazeta e jonë është fort e shterngueshme, nuk pranon veç nji dorëshkrim në vjetë: shi . . . mandatposten per pajtim.

* * *

— Po, lum djali, jam plak 76 vjetsh.

— A je mâ i moçmi në ket katund?

— Joo: kam baben 97 vjetsh.

— Këqyre! Kishe me pasë shum qefë me e pá.

— S' është punë qi bāhet zotní, pse është nisë në kambë per nji katund nja dy orë larg me pá gjyshin t' êm!

* * *

Luftë bashkëshortore

— M' e pasë dijtë se je kaq e marrë, kurr nuk të kishe pranue per grue!

— Eprá ká qeftë me kujtue se un s'ishe mirë nder mënd qyshë se të kam pranue ty per burrë!

* * *

— Thoni se rakija shkurton jeten.

— E vertetë. Me bā mos me pí rakí, jeta kishte me ju duke pierit nji merzí qi s' mba-

Pronár: GJON UJKA

Drejtuer pergjegjës: CUK SIMONI

Spija Botuese «CIRKA»

Drejtuesi: «CIRKA» Shkoder

= SHTYPUN NË SHTYPSHKROJEN «ORË E SHKODRËS» — SHKODËR =

B o n M a r c h é

Magazina "Bon Marché,, (rruga Washington, kundrejt Lulishtës Popullore) siguron klientat, se artikujt e vet modern i ká jashta çdo konkurrence.

Nji vizitë e Juej ká me mjaftue per me Ju dhanë prova te besueshme.

Çmime të preme.

YMER SAPIKU & SHOQ.

Pulla Shqypnïjet

ashtû edhe

Pare të vjetëra

blej prej të gjitha llojeve

ZEF PRENDUSHI

SHKODER

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

L. Lok Leke

Nji robe Mëndafshi, Leshi Razon-je tjera, pastrob
vetem mirë me “SUPER SAPUN POGU
Për tualetin t’Uej përdorni përherë sapunin “VENUS,,
PO